<u>અસ્વીકરણ:</u> સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

જિલ્લા કલેક્ટર, શ્રીકાકુલમ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

બાગી કિષ્ના રાવ અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૫૪/૨૦૦૭)

જૂન ૨,૨૦૧૦

[ડૉ. બી. એસ. ચૌહાણ અને સ્વતંત્ર કુમાર, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮:

કલમ ૧૦૦ને કલમ ૭૯, આદેશ ૨૭ નિયમ ૧, નિયમ ૯, પરંતુક અને ભારતના બંધારણની કલમ ૩૦૦ સાથે વાંચવામાં આવે છે–જિલ્લા કલેક્ટર અને

જિલ્લા વન અધિકારી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી બીજી અપીલ–રાજ્યને પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યું નથી–ઠેરવ્યું–આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેમજ પ્રથમ અપીલ અદાલત સમક્ષ પક્ષકાર હતું–વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલી રાહત એ દાવો જમીનના હકની ઘોષણા હતી જે અપીલકર્તાઓ અનુસાર આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યની તરફેણમાં હતી અને દાવો જમીન વન વિભાગના ભૌતિક કબજામાં હતી–આમ, આદેશ ૨૭ની કલમ ૭૯, નિયમ ૧ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને , સંહિતાના આદેશ ૧ ના નિયમ ૯ અને બંધારણની કલમ ૩૦૦ ની જોગવાઈ, પ્રથમ દૃષ્ટિએ રાજ્ય એક જરૂરી પક્ષ હતું–અધિંકારીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી બીજી અપીલ યોગ્ય ન હતી–ઉચ્ચ અદાલતે આ બાબતના આ મહત્વપૂર્ણ પાસાને ધ્યાનમાં લીધા વિના બીજી અપીલનો નિર્ણય લીધો–ઉચ્ચ અદાલતનો ચુકાદો રદ કર્યો–બીજી અપીલનો નવેસરથી નિર્ણય લેવા માટે કેસ ઉચ્ચ અદાલતમાં મોકલવામાં આવ્યો–અપીલકર્તાઓને અપીલકર્તા તરીકે આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યને સામેલ કરવા માટે અરજી દાખલ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી, જેને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા કાયદા અનુસાર ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે–ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦–કલમ ૩૦૦–પક્ષ.

પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ઓકારા અનાજ ખરીદદારો સિંડિકેટ લિમિટેડ, ઓકારા અને અન્ય (૧૯૬૪) એસ. સી. આર. ૩૮૭ = એ. આઈ. આર. ૧૯૬૪

એસ. સી. ૬૬૯; રણજીત મલ વિરુદ્ધ જનરલ મેનેજર, ઉત્તર રેલવે, નવી દિલ્હી અને અન્ય, (૧૯૭૭) ૨ એસ. સી. આર. ૪૦૯ = એ. આઈ. આર. ૧૯૭૭ એસ. સી. ૧૭૦૧; કાલી પ્રસાદ અગ્રવાલ (કાનૂની પ્રતિનિધિ દ્વારા મૃત) અને અન્ય વિરુદ્ધ મેસર્સ ભારત કોકિંગ કોલ લિમિટેડ અને અન્ય (૧૯૮૯) ૨ એસ. સી. આર. ૨૮૩ = એ. આઈ. આર. ૧૯૮૯ એસ. સી. ૧૫૩૦; સંગમેશ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ વિરુદ્ધ ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર, તાલુકા વિકાસ બોર્ડ (૧૯૯૯) ૬ એસ. સી. સી. ૪૪; ચીફ કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ, એ. પી. સરકાર વિરુદ્ધ કલેક્ટર અને અન્યો (૨૦૦૩) ૨ એસ. સી. આર. ૧૮૦ = એ. આઈ. આર. ૨૦૦૩ એસ. સી. ૧૮૦૫; બાલ નિકેતન નર્સરી સ્કૂલ વિરુદ્ધ કેસરી પ્રસાદ (૧૯૮૭) ૩ એસ. સી. આર. ૫૧૦ = એ. આઈ. આર. ૧૯૮૭ એસ. સી. ૧૯૭૦ પર આધાર રાખ્યો હતો.

કલમ ૧૦૦–બીજી અપીલ–કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન–ઉચ્ચ અદાલત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડ્યા વિના બીજી અપીલનો નિર્ણય લેતી હોવા છતાં બીજી અપીલમાં લેવામાં આવેલી દલીલોના સંદર્ભમાં, તેમાં ઉઠાવવામાં આવેલા કાયદાના પ્રશ્નની ચર્ચા અને નિર્ણય લે છે–HELD:કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નની રચના કર્યા પછી બીજી અપીલ પર નવેસરથી નિર્ણય લેવા માટે મામલો હાઈકોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો.

કેસ કાયદો સંદર્ભઃ

(૧૯૬૪) એસ. સી. આર. ૩૮૭. પેરા ૮ પર આધાર રાખ્યો હતો.

(૧૯૭૭) ૨ એસ. સી. આર. ૪૦૯. પેરા ૯ પર આધાર રાખ્યો હતો.

(૧૯૮૯) ૨ એસ. સી. આર. ૨૮૩. પેરા ૧૦ પર આધાર રાખ્યો હતો.

(૧૯૯૯) ૬ એસ. સી. સી. ૪૪. પેરા ૧૧ પર આધાર રાખ્યો હતો.

(૨૦૦૩) ૨ એસ. સી. આર. ૧૮૦. પેરા ૧૨ પર આધાર રાખ્યો હતો.

(૧૯૮૭) ૩ એસ. સી. આર. ૫૧૦. પેરા ૧૩ પર આધાર રાખ્યો હતો.

દીવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર :સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૫૪/૨૦૦૭.

હૈદરાબાદ ખાતેની આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના બીજા અપીલ નંબર ૧૨૨/૨૦૦૬ ના ચુકાદા અને આદેશ તારીખ ૧૦/૦૪/૨૦૦૬ માંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે જૂન ચૌધરી, સી. કે. સુચરિતા.

પ્રતિવાદીઓ માટે આર. વેંકટરમાની, પી. રાજા શેખર, કે. સુબ્બા રાવ, અનિરુદ્ધ પી. મયી.

કોર્ટનો નીચેનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો

ઓર્ડર

૧. વર્તમાન અપીલને હૈદરાબાદ ખાતેની આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા બીજા અપીલ નંબર ૧૨૨/૦૬ માં પસાર કરાયેલા ૧૦/૦૪/૨૦૦૬ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે પસંદ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા તેણે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી બીજી અપીલને ફગાવી દીધી હતી, જેમાં અપીલ સ્યુટ નંબર ૧૨૧/૨૦૦૦ માં પસાર કરવામાં આવેલી પ્રથમ અપીલ કોર્ટના ચુકાદાઓ અને આદેશની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી અને ટ્રાયલ કોર્ટની તારીખ ૨૮/૦૭/૨૦૦૦ ઓ. એસ. નંબર ૨૬/૯૪ માં પસાર કરવામાં આવી હતી.

૨. આ અપીલને જન્મ આપતી હકીકતો અને સંજોગો એ છે કે અહીં પ્રતિવાદીઓએ શ્રીકાકુલમ જિલ્લામાં તરલા એસ્ટેટની અગાઉની જમીંદારીની અંદર સ્થિત ૮ એકર ૯૦ સેન્ટની દાવાની જમીનના હક અને કબજાની ઘોષણા કરવા માટે મૂળ દાવો નંબર ૨૬/૯૪ દાખલ કર્યો હતો અને અન્ય પરિણામી રાહત માટે, એટલે કે સોમપેટા ખાતેના વરિષ્ઠ સિવિલ જજ સમક્ષ દાવાની જમીનના શાંતિપૂર્ણ કબજા અને આનંદમાં કોઈપણ રીતે દખલ કરવાથી કાયમી મનાઈ હુકમ.અપીલકર્તાઓ/પ્રતિવાદીઓએ લેખિત નિવેદન દાખલ કરીને

દલીલ કરી હતી કે દાવાની જમીન જંગલની જમીન હોવાથી તે આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યમાં નિહિત હતી અને ઉપરોક્ત દાવાને સાબિત કરવા માટે તેણે રાજપત્ર સૂચના, જી. ઓ. નંબર ૬૫૦ તારીખ ૨૫/૦૯/૧૯૭૫ ની નકલ જોડી હતી, જે અનુસાર વિવાદમાં જમીનનો કબજો અને આનંદ વન વિભાગની તરફેણમાં હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું.વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે ૨૮/૦૭/૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને હુકમનામા દ્વારા દાવાનો ચુકાદો આપ્યો હતો.અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, અપીલકર્તાઓએ શ્રીકાકુલમ જિલ્લાના પ્રથમ વધારાના ન્યાયાધીશ સમક્ષ અપીલ દાવો નંબર ૧૨૧/૨૦૦૦ ને મુખ્યત્વે એ આધાર પર પસંદ કર્યો કે વાદીઓ/પ્રતિવાદીઓ દાવાની જમીનના કબજામાં અને આનંદમાં ન હતા અને તે વન વિભાગના ભૌતિક કબજામાં સરકારી જમીન હતી.જો કે, અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ૧૫/૦૪/૨૦૦૫ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી.અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, અપીલકર્તાઓએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ બીજી અપીલ પસંદ કરી હતી, જેને તારીખ ૧૦/૦૪/૨૦૦૬ ના વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા પણ ફગાવી દેવામાં આવી છે.તેથી, આ અપીલ.

૩. અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અનુપ ચૌધરી અને પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર. વેંકટરમાનીએ વિવિધ મુદ્દાઓ અને કેસની યોગ્યતા પર દાવા અને પ્રતિદાવા કર્યા છે.જો કે, અમારું માનવું છે કે ઉચ્ચ અદાલતે બીજી અપીલનો સ્વીકાર કર્યો

હતો, જે એકથી વધુ કારણોસર માન્ય ન હતી અને ખાસ કરીને, વાદીઓ/પ્રતિવાદીઓ દ્વારા માંગવામાં આવેલી રાહત એ દાવાની જમીનના સંદર્ભમાં માલિકીની ઘોષણા હતી, જે અપીલકર્તાઓ અનુસાર આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યની તરફેણમાં છે અને તારીખની જાહેરનામાને ધ્યાનમાં રાખીને વન વિભાગના ભૌતિક કબજામાં છે.જો કે, આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તા/પક્ષકાર ન હતું, જો કે તે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેમજ પ્રથમ અપીલ કોર્ટ સમક્ષ પ્રતિવાદી નંબર ૧ હતું.મૂળ દાવામાં મોટી સંખ્યામાં ખાનગી પ્રતિવાદીઓને પણ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ બીજી અપીલમાં પ્રતિવાદી તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા ન હતા.બીજી અપીલ ત્રણ અપીલકર્તાઓ, એટલે કે જિલ્લા કલેક્ટર, મંડળ મહેસૂલ અધિકારી અને જિલ્લા વન અધિકારી દ્વારા મૂળ બે વાદીઓને પ્રતિવાદીઓ તરીકે સામેલ કરીને દાખલ કરવામાં આવી છે.મૂળ પ્રતિવાદીઓ ૪ થી ૧૧ ને હાઈકોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા.આમ, પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે શું આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અપીલકર્તા પક્ષકાર વિના હાઈકોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી અપીલ પર વિચાર કરી શકાય છે.વધુમાં, ઉચ્ચ અદાલતે અપીલનો નિર્ણય લેતા પહેલા કાયદાના કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નની રચના કરી ન હતી, જોકે બીજી અપીલમાં લેવામાં આવેલી દલીલોના સંદર્ભમાં, અદાલતે તેમાં ઉઠાવવામાં આવેલા કાયદાના પ્રશ્નની ચર્ચા કરી છે અને નિર્ણય લીધો છે.

૪. એ સાચું છે કે, તે એવો કેસ નથી કે જ્યાં કાયદાકીય સત્તામંડળ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને દાવામાં રદ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી, ઓ. એસ. નંબર ૨૬/૯૪ માં માંગવામાં આવેલી રાહત નીચે મુજબ હતીઃ–

"(અ) દાવાની જમીન પર વાદીનો હક અને કબજો હોવાની ઘોષણા માટે.

(બી) તમામ પ્રતિવાદીઓ સામે કાયમી હુકમની પરિણામી રાહત માટે તેમને અને તેમના એજન્ટો, ગૌણ અધિકારીઓ, નોકરો અને કામદારોને વાદીની દાવાની જમીનના શાંતિપૂર્ણ કબજા અને આનંદમાં કોઈપણ રીતે દખલ કરવાથી અટકાવવું.

(સી).

(ડી) ".

આમ, ઉપરોક્ત રાહત કલમ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે વાદીઓએ દાવાની જમીન પર હક અને કબજાની ઘોષણા અને કાયમી હુકમની વધુ પરિણામી રાહતની માંગ કરી હતી.આમ, જો રાજ્ય સરકાર પણ તેની સાથે શીર્ષકનો

દાવો કરે છે, તો અમારું પ્રથમ દૃષ્ટિએ માનવું છે કે આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય એક આવશ્યક પક્ષ હતું.

૫. સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૭૯ (હવે પછી 'સી. પી. સી.') ખાસ કરીને સરકાર દ્વારા અને તેની વિરુદ્ધના દાવાઓ સાથે સંબંધિત છે અને જોગવાઈ કરે છે કે સરકાર દ્વારા અને તેની વિરુદ્ધના દાવાઓમાં, વાદી અથવા પ્રતિવાદી તરીકે દાખલ કરવાનો અધિકાર ભારત સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય અથવા રાજ્ય સરકાર હશે.

ઓર્ડર ૧ ના નિયમ ૯ ની જોગવાઈ પૂરી પાડે છે કે જરૂરી પક્ષની બિન–જોઇન્ડર જીવલેણ છે.

૬. આદેશ XXVII સી. પી. સી. નો નિયમ ૧ સરકાર દ્વારા અથવા તેની વિરુદ્ધ અથવા અધિકારીઓ દ્વારા તેમની સત્તાવાર ક્ષમતામાં મુકદ્દમા સાથે સંબંધિત છે.તેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે સરકાર દ્વારા અથવા તેની વિરુદ્ધના કોઈપણ દાવામાં, ફરિયાદ અથવા લેખિત નિવેદન પર એવી વ્યક્તિ દ્વારા હસ્તાક્ષર કરવામાં આવશે કે જેને સરકાર ઇચ્છે તે માટે સામાન્ય અથવા વિશેષ આદેશ દ્વારા અધિકૃત કરે અને સરકાર જેની નિમણૂક કરે તે કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા તેની ચકાસણી કરવામાં આવશે.

૭. બંધારણની કલમ ૩૦૦ ભારત સંઘ અથવા રાજ્ય દ્વારા અથવા તેની વિરુદ્ધ કાનૂની કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત છે અને જોગવાઈ કરે છે કે સરકાર દ્વારા અથવા તેની વિરુદ્ધના દાવામાં, વાદી અથવા પ્રતિવાદી તરીકે નામ આપવાની સત્તા, કેન્દ્ર સરકાર, ભારત સંઘના કિસ્સામાં અને રાજ્ય સરકારના કિસ્સામાં, જે દાવો કરે છે અથવા દાવો કરવામાં આવી રહ્યો છે.

૮. પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ઓકારા અનાજ ખરીદદારો સિંડિકેટ લિમિટેડ, ઓકારા અને અન્ય એક એ. આઈ. આર. ૧૯૬૪ એસ. સી. ૬૬૯ કેસમાં આ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે જણાવ્યું હતું કે જો રાજ્ય સામે રાહત માંગવામાં આવે તો દાવો માત્ર રાજ્ય સામે જ છે, પરંતુ જો સરકાર કાનૂની શીર્ષકના રંગ હેઠળ કામ કરે તો તે સરકાર સામે દાખલ કરી શકાય છે, સાર્વભૌમ સત્તાધિકારી તરીકે નહીં, દા. ત. કોર્ટના હુકમનામા હેઠળ મિલકત તેની પાસે આવે તેવા કેસમાં.

૯. રણજીત મલ વિરુદ્ધ જનરલ મેનેજર, ઉત્તર રેલવે, નવી દિલ્હી અને અન્ય, એ. આઈ. આર. ૧૯૭૭ એસ. સી. ૧૭૦૧ કેસમાં, આ અદાલતે એક એવા કેસની વિચારણા કરી હતી જેમાં ભારત સંઘને ફસાવ્યા વિના ઉત્તર રેલવેના

જનરલ મેનેજર સામે સેવામાંથી બરતરફીના આદેશને પડકારતી રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતોઃ–

> "ભારતીય સંઘ રેલવે વહીવટીતંત્રનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.સંઘ વિવિધ સેવકો દ્વારા વહીવટ કરે છે.આ બધા સેવકો નિમણૂંકની બાબતમાં અથવા દૂર કરવાની બાબતમાં પ્રવૃત્તિઓના સંદર્ભમાં સંઘનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.તે નકારી શકાય નહીં કે કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજી પર પસાર કરવામાં આવેલો કોઈ પણ આદેશ, જે દૂર કરવાની પ્રક્રિયાને રદ કરવાની અસર કરશે, તે ભારત સંઘ પર જવાબદારી નક્કી કરશે, સંઘના કોઈ પણ કર્મચારી પર નહીં.તેથી, તમામ દ્રષ્ટિકોણથી, ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા ભારત સંઘને એક જરૂરી પક્ષકાર તરીકે યોગ્ય રીતે ઠેરવવામાં આવ્યું હતું.હાઈકોર્ટ દ્વારા અરજીને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢવામાં આવી હતી.
>
> [આ પણ જુઓ કેરળ રાજ્ય વિરુદ્ધ જનરલ મેનેજર, દક્ષિણ રેલવે, મદ્રાસ એ. આઈ. આર. ૧૯૭૬ એસ. સી. ૨૫૩૮]

૧૦. કાલી પ્રસાદ અગ્રવાલ (કાનૂની પ્રતિનિધિ દ્વારા મૃત) અને અન્યો વિરુદ્ધ મેસર્સ ભારત કોકિંગ કોલ લિમિટેડ અને અન્યો એ. આઈ. આર. ૧૯૮૯ એસ. સી. ૧૫૩૦ કેસમાં, બિહાર જમીન સુધારણા અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ

જાહેરનામું બહાર પાડવાના પરિણામે દાવો રાજ્યમાં બોજોથી મુક્ત હતો કે કેમ તે મુદ્દા પર વિચારણા કરતી વખતે, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કરતા કેસને ધ્યાનમાં લીધો ન હતોઃ–

> "અમારા મતે, પ્રથમ પ્રશ્ન પર વિચાર કરવો બિનજરૂરી છે અને ખરેખર તે વિવાદના ચુકાદા માટે જરૂરી પક્ષ એવા રાજ્યની ગેરહાજરીમાં આ પ્રશ્ન પર વિચાર કરવો પણ યોગ્ય નથી.બિહાર રાજ્યને દાવામાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યું નથી અને તેથી અમે પ્રથમ પ્રશ્ન પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાનું ટાળીએ છીએ.

૧૧. સંગમેશ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ વિરુદ્ધ ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર, તાલુકા વિકાસ બોર્ડ (૧૯૯૯) ૬ એસ. સી. સી. ૪૪ માં, રાજ્યને મની રિકવરી દાવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યું ન હતું.જરૂરી પક્ષનો અમલ ન કરવાના આધારે તેને બરતરફ કરવામાં આવ્યો હતો.અપીલ દરમિયાન, આદેશ ૧ નિયમ ૧૦ હેઠળ અરજી કરવામાં આવી હતી જેમાં રાજ્યને પક્ષકાર બનાવવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી, જો કે ઉચ્ચ અદાલતે આ બાબતને ધ્યાનમાં લીધા વિના ગુણદોષ પર નિર્ણય લીધો હતો.આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યુંઃ

"કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉચ્ચ અદાલતે આદેશ ૧ નિયમ ૧૦ સી. પી. સી. હેઠળ અપીલકર્તાની અરજીનો નિર્ણય લેવો જોઈએ અને ત્યારબાદ, પ્રશ્નમાં અપીલની સુનાવણી માટે આગળ વધવું જોઈએ.આદેશ ૧ નિયમ ૧૦ હેઠળ અરજીનો નિકાલ ન કરવાથી અપીલકર્તા માટે ગંભીર પૂર્વગ્રહ પેદા થયો છે.તેથી, અમે હાઈકોર્ટના ચુકાદાને રદ કરીએ છીએ અને તેની ફાઇલમાં નિયમિત પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૯/૧૯૮૭ પુનઃસ્થાપિત કરીએ છીએ.ઉચ્ચ અદાલતે પહેલા આદેશ ૧ નિયમ ૧૦ સી. પી. સી. હેઠળ અરજી સાથે વ્યવહાર કરવો જોઈએ જે તેની સમક્ષ બાકી છે અને પછી કાયદા અનુસાર અપીલનો નિકાલ કરવા માટે આગળ વધવું જોઈએ.

૧૨. મુખ્ય વન સંરક્ષક, એ. પી. સરકાર વિરુદ્ધ કલેક્ટર અને અન્યો; એ. આઈ. આર. ૨૦૦૩ એસ. સી. ૧૮૦૫ માં સમાન કેસની વિચારણા કરતી વખતે, આ અદાલતે એ રજૂઆત સ્વીકારી હતી કે જો રાજ્ય સામે રાહત માંગવામાં આવે તો રાજ્યને દોષિત ઠેરવ્યા વિના રિટ પર વિચાર કરી શકાતો નથી.આ અદાલતે કલમ ૭૯ સી. પી. સી. માંથી સામ્યતા દોરી હતી, જે નિર્દેશ આપે છે કે સરકાર દ્વારા અથવા તેની વિરુદ્ધના દાવામાં રાજ્યને વાદી અથવા પ્રતિવાદી તરીકે નામ આપવાનો અધિકાર રહેશે અને તેની કલમ ૮૦ તે રાજ્યના સચિવ અથવા જિલ્લાના કલેક્ટરને દાવાની સ્થાપના પહેલાં નોટિસ નિર્દેશિત કરે છે અને

આદેશ XXVII નો નિયમ ૧ જણાવે છે કે કોણે દલીલો પર હસ્તાક્ષર કરવા જોઈએ.બંધારણની યોજના હેઠળ અથવા સી. પી. સી. હેઠળ સરકારનો કોઈ પણ વ્યક્તિગત અધિકારી દાવો દાખલ કરી શકતો નથી અથવા તેના નામ અને પદ પર કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરી શકતો નથી, જે કાનૂની વ્યક્તિ નથી.

૧૩. બાલ નિકેતન નર્સરી સ્કૂલ વિરુદ્ધ કેસરી પ્રસાદ એ. આઈ. આર. ૧૯૮૭ એસ. સી. ૧૯૭૦માં, આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે જરૂરી પક્ષકારની પક્ષાંતર માટેની અરજી કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે દાખલ કરી શકાય છે, જો કે અદાલતને સંતોષ થાય કે આ કેસમાં પ્રવર્તમાન અપવાદરૂપ સંજોગો પક્ષાંતરની બાંહેધરી આપે છે.

૧૪. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય આવશ્યક પક્ષ હતું.આમ, અધિંકારીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી બીજી અપીલ યોગ્ય ન હતી.

ઉચ્ચ અદાલતે આ મામલાના આ મહત્વપૂર્ણ પાસાને ધ્યાનમાં લીધા વિના અપીલનો નિર્ણય લીધો હતો.વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અનુપ ચૌધરીએ રજૂઆત કરી છે કે ન્યાયના ઉદ્દેશોને પહોંચી વળવા માટે, આ અદાલતે અપીલકર્તાઓને આ અદાલત સમક્ષ પક્ષપલટો માટે અરજી દાખલ કરવા માટે

છૂટ આપવી જોઈએ, અને જો તે આવું કરવા તૈયાર ન હોય તો, ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવામાં આવે અને કેસ ઉચ્ચ અદાલતમાં મોકલી દેવામાં આવે અને અપીલકર્તાઓને તેમાં રાજ્યની પક્ષપલટો માટે અરજી દાખલ કરવાની તક આપવામાં આવે.વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર. વેંકટરમાનીએ શ્રી અનુપ ચૌધરી દ્વારા આપવામાં આવેલા સૂચનનો વિરોધ કર્યો હતો.

૧૫. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ ફર્સ્ટ એપેલેટ કોર્ટ સમક્ષ પક્ષકાર હતું.આવી હકીકતની સ્થિતિમાં અને ન્યાયના અંતને પહોંચી વળવા માટે, અપીલકર્તાઓને આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યના પક્ષમાં અરજી દાખલ કરવાની તક આપવી જોઈએ.આ પ્રકારનો માર્ગ જાહેર હિતમાં છે કારણ કે જે રાજ્ય દાવાની જમીન પર પોતાનો હક હોવાનો દાવો કરે છે તેને જમીન ગુમાવવાના કિસ્સામાં અદાલત સમક્ષ પોતાનો કેસ રજૂ કરવાના અધિકારથી વંચિત રાખી શકાય નહીં.જો કે, તે ઈચ્છનીય રહેશે કે આવો અભ્યાસક્રમ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપનાવવામાં આવે.

૧૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે હાઈકોર્ટના બીજા અપીલ નંબર ૧૨૨/૦૬ તારીખ ૧૦/૦૪/૨૦૦૬ માં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશને રદ કર્યો અને કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નને તૈયાર કર્યા પછી નવેસરથી નિર્ણય લેવા માટે કેસને હાઈકોર્ટમાં મોકલી દીધો.અપીલકર્તાઓને આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યને અપીલકર્તા તરીકે રજૂ કરવા માટે અરજી દાખલ કરવાની મંજૂરી છે અને

જો આવી અરજી દાખલ કરવામાં આવે તો ઉચ્ચ અદાલત કાયદા અનુસાર તેના પર વિચાર કરવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે.આ અવલોકનો સાથે અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગેનો કોઈ હુકમ નથી.

આર.પી. અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.